

2009. évi LXXIV. törvény

az ágazati párbeszéd bizottságokról és a középszintű szociális párbeszéd egyes kérdéseiről (Kivonatos közlés)

Az Országgyűlés annak érdekében, hogy elősegítse a munkavállalók és a munkáltatók érdekképviselői között a középszintű szociális párbeszéd fejlődését, e szervezetek érdekvédelmi és érdekképviselői jogainak érvényesülését, valamint meghatározza az ágazati párbeszéd intézményrendszerének kereteit, s ezzel hozzájáruljon az ágazati politikák megalapozásához, a rendezett munkaügyi kapcsolatok erősítéséhez, a munkabéke megteremtéséhez és fenntartásához, a munkafeltételek javításához, az ágazati kollektív szerződések elterjedéséhez, az Európai Unió gyakorlatára is figyelemmel az alábbi törvényt alkotja:

Általános rendelkezések

1. § (1) E törvény hatálya kiterjed

- a)* a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) hatálya alá tartozó munkavállalók és munkáltatók párbeszéd bizottságot alkotó érdekképviselőire,
- b)* a nemzetgazdasági ági, ágazati, alágazati, szakágazati, illetve a rehabilitációs párbeszéd bizottságra,
- c)* a szociális párbeszéddel kapcsolatos feladatot ellátó kormányzati szervekre,
- d)* az Ágazati Párbeszéd Bizottságok Tanácsára,
- e)* az Ágazati Részvételt Megállapító Bizottságra (a továbbiakban: ÁRMB).

(2) Az (1) bekezdés *a)* pontjában foglaltakon túlmenően, a megváltozott munkaképességű dolgozókat foglalkoztató munkáltatók érdekképviselőire abban az esetben is kiterjed a törvény hatálya, ha az érdekképviselőben tagsággal rendelkező munkáltatók a 19. § (3) bekezdésének *c)* pontja szerint a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény hatálya alá tartoznak.

2. § (1) A munkaügyi kapcsolatokat és a munkaviszonyt érintő kérdésekben a szociális partnerek, a nemzetgazdasági ág, ágazat, alágazat, szakágazat (a továbbiakban: ágazat) szintjén, illetve a munkavállalók meghatározott csoportjait érintően párbeszédet folytathatnak, e célból kétoldalú szociális párbeszéd bizottságot hozhatnak létre.

(2) Az ágazati párbeszéd bizottság (a továbbiakban: ÁPB) a munkaügyi kapcsolatokat és a munkaviszonyt érintő ágazati jelentőségű kérdésekben az ágazati munkáltatói érdekképviselők (a továbbiakban: munkáltatói oldal) és az ágazati szakszervezetek (a továbbiakban: munkavállalói oldal)

részvételével működő kétoldalú szociális párbeszédet folytató testület.

(3) ÁPB hozható létre egy vagy több nemzetgazdasági ágra, ágazatra, alágazatra, szakágazatra kiterjedően. Egy nemzetgazdasági ágban, ágazatban, alágazatban, szakágazatban egy bizottság jöhet létre.

(4) Az alacsonyabb szinten létrehozott ÁPB a magasabb szintű ÁPB-től függetlenül működik, feladatai teljesítését illetően a magasabb szintű ÁPB nem utasíthatja. Az al-, illetve szakágazati szintű, illetve nemzetgazdasági ágban létrehozott párbeszéd bizottságra az ágazati ÁPB-re vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni, kivéve, ha e törvény eltérően rendelkezik.

Az ágazati párbeszéd bizottság hatásköre

3. § Az ÁPB feladata az ágazat kiegyensúlyozott fejlődésének elősegítése, az ágazati szintű autonóm szociális párbeszéd megvalósítása, amelynek célja a megfelelő munkafeltételek kialakítása, a munkabéke megőrzése és a munkaerő-piaci folyamatok jogszerűségének előmozdítása.

4. § (1) Az ÁPB az ágazat helyzetét, fejlődését, gazdasági és munkaügyi folyamatait érintő kérdésekkel foglalkozik. Az ÁPB keretei között az ÁPB oldalai, illetve az oldalon részt vevő érdekképviseltek

a) egymást tájékoztatják,

b) konzultációt folytatnak,

c) az ÁPB álláspontját, javaslatát összefoglaló nyilatkozatot adnak ki.

(2) Az ÁPB-ben e törvény rendelkezései alapján erre jogosultak

a) kollektív szerződést, illetve egyéb megállapodást köthetnek,

b) kérhetik a kollektív szerződés ágazatra történő kiterjesztését a társadalmi párbeszédért felelős minisztertől (a továbbiakban: miniszter).

(3) Az ágazatban dolgozók, valamint az ágazatban működő munkáltatók érdekeit jelentősen érintő, az (1) bekezdésben meghatározott kérdésekben az ágazatban hatáskörrel rendelkező államigazgatási szerv köteles tájékoztatást adni az ágazatban működő ÁPB részére, illetve az ÁPB kezdeményezésére konzultálni.

Az ágazati párbeszéd bizottság tagsága, létrejötte, megszűnése

5. § ÁPB-t - a 8. §-ban szereplő kivétellel - a 6-7. §-ban foglalt feltételeknek megfelelő, azonos

ágazatba tartozó ágazati munkáltatói érdekképviselők és ágazati szakszervezetek hozhatnak létre.

6. § (1) E törvény alkalmazásában érdekképviselő, illetve érdekképviselői szövetség az egyesülési jogról szóló törvény szerint létrejött egyesület,

a) amelynek alapszabályában szereplő elsődleges célja a munkavállalók munkaviszonnyal kapcsolatos érdekeinek előmozdítása és megvédése (a továbbiakban: szakszervezet), vagy

b) amelynek alapszabályában meghatározott céljai között szerepel a munkáltatók munkaviszonnyal kapcsolatos érdekeinek védelme és képviselése.

(2) Ágazati az az érdekképviselő, amely az (1) bekezdésben foglaltakon túlmenően tevékenységét ágazati szinten szervezi és

a) munkavállalókból, illetve szakszervezetekből vagy

b) munkáltatókból, illetve munkáltatókat tömörítő érdekképviselői szervezetekből álló tagsággal rendelkezik.

7. § (1) Az ágazati szintű szociális párbeszédben részt vehet:

a) az a munkavállalói érdekképviselő (a továbbiakban: ágazati szakszervezet), amely

aa) az adott ágazatban legalább tíz munkáltatónál, alapszabálya szerint képviselőre jogosult szervezet működik, illetőleg tisztségviselővel rendelkezik és az e munkáltatóknál munkaviszonyban foglalkoztatott érdekképviselői tagok létszáma eléri az ágazatban munkaviszonyban foglalkoztatottak létszámának egy százalékát, vagy

ab) legalább három munkáltatónál, ahol az érdekképviselő alapszabálya szerint képviselőre jogosult szervezet működik, illetőleg tisztségviselővel rendelkezik, az érdekképviselői tagok száma eléri az ágazatban munkaviszonyban állók létszámának tíz százalékát, vagy

ac) az Ágazati Részvételt Megállapító Bizottsághoz intézett kérelem benyújtása időpontjában azon munkáltatók működő telephelyein, ahol alapszabálya szerint képviselőre jogosult szervezet működik, vagy tisztségviselővel rendelkezik, a megelőző öt éven belüli utolsó üzemi tanácsi választásokon a jelöltjei által együttesen megszerzett redukált szavazatok száma eléri az ágazatban munkaviszonyban foglalkoztatottak számának öt százalékát. E feltétel szempontjából figyelmen kívül kell hagyni az olyan munkáltatóknál munkaviszonyban foglalkoztatottak létszámát, ahol üzemi tanácsot, illetve megbízottat jogszabályi előírás szerint nem lehet választani;

b) az a munkáltatói érdekképviselő (a továbbiakban: ágazati munkáltatói érdekképviselő),

ba) amelynek - az adott ágazatba főtevékenysége szerint besorolt - tagjai foglalkoztatják az ágazatban munkaviszonyban álló munkavállalók legalább öt százalékát, vagy

bb) amelynek, vagy amely tagszervezeteinek legalább negyven, az ágazatba főtevékenysége alapján

besorolt munkáltató a tagja.

(2) Ha az ágazati érdekképviselő tevékenysége több ágazatra terjed ki, írásban nyilatkozik arról, hogy az (1) bekezdésben meghatározott adatok az egyes ágazatok között - tényleges ágazati jelenlétének megfelelően - milyen arányban oszlanak meg. Az érdekképviselőt abban az ágazatban lehet ágazatnak tekinteni, amely vonatkozásában a megosztott adatok megfelelnek az (1) bekezdésben szereplő mértéknek.

(3) Ha

a) a munkáltató több munkáltatói érdekképviselőnek, ágazati érdekképviselőnek, illetve

b) a munkáltatói érdekképviselő több ágazati érdekképviselőnek

is tagja, írásban nyilatkoznia kell, hogy adatait melyik munkáltatói érdekképviselőnél milyen arányban vegyék számításba. Ezt a szabályt kell megfelelően alkalmazni abban az esetben is, ha a szakszervezet több szakszervezeti szövetségnek is tagja.

(4) Az (1)-(3) bekezdésben foglaltakon túl az ÁPB tagja olyan ágazati érdekképviselő lehet, amely e tevékenységét legalább két éve folytatja. Az e feltételnek való megfelelést jelenti, ha

a) az érdekképviselőt érintő jogutódlás - így különösen átalakulás, szétválás, egyesülés -, illetve

b) érdekképviselői szövetség létrehozatala

esetén legalább egy jogelő vagy tag érdekképviselő e tevékenységét a jogutódlás, illetve az érdekképviselői szövetség létrejötte időpontját közvetlenül megelőzően legalább két évig megszakítás nélkül folytatta.

(5)

(6) Az ágazati szintű szociális párbeszédben való részvétel feltételeinek elérése érdekében a munkavállalók, illetőleg a munkáltatók érdekképviselői egymással koalícióra léphetnek.

8. § A 6-7. §-ban foglaltaktól eltérően, e törvény alapján a munkáltatói érdekképviselőt megillető jogosultságokkal rendelkezik az a munkáltató vagy azoknak a munkáltatóknak az összessége, amelynél a munkaviszonyban foglalkoztatottak száma együttesen eléri az ágazatban munkaviszonyban állók létszámának nyolcvan százalékát, feltéve, hogy munkáltatói érdekképviselő alapítására az alapító tagok legkisebb létszámára vonatkozó, külön törvény szerinti feltétel teljesítésének igazolt hiánya miatt nem került sor.

9. § (1) Legalább egy ágazati munkáltatói érdekképviselő és legalább egy ágazati szakszervezet együttesen kérheti ÁPB létrehozását, feltéve, hogy az adott ágazatban ÁPB nem működik, illetve létrehozását 6 hónapon belül nem kérték.

(2) Az ÁRMB a kérelmet - az ágazat, valamint a kezdeményezők (4) bekezdés *b)* pontjában szereplő

adatainak megjelölésével - a miniszter hivatalos lapjában végzésben közzéteszi. A közzététel időpontjától számított harminc napig más, e törvény feltételeinek megfelelő érdekképviselő is írásban tájékoztathatja a megalakításban való részvételi szándékáról az ÁRMB-t, valamint azokat a szervezeteket, amelyek az (1) bekezdésben meghatározott kérelmet benyújtották.

(3) A harmincnapos határidő leteltével a kérelmet benyújtó és a részvételi szándékukat bejelentő érdekképviselők megállapodnak ÁPB létrehozásáról.

(4) Az ÁPB létrehozásáról szóló megállapodásnak tartalmaznia kell:

a) az ÁPB létrehozására irányuló nyilatkozatot,

b) az ÁPB munkáltatói, illetve munkavállalói oldalain részt vevő érdekképviselők felsorolását, nevük, székhelyük, valamint a képviselőikre jogosult személy megjelölésével,

c) nyilatkozatot arról, hogy az ÁPB-t létrehozó szervezetek döntési rendjüket maguk alakítják ki a 13.

§ (1) bekezdésének megfelelően vagy kérik az ÁRMB erre vonatkozó, 21. § (2) bekezdésében szereplő eljárását, továbbá

d) a szervezetek képviselőinek aláírását.

(5) A (4) bekezdés szerinti megállapodást aláíró érdekképviselők eljuttatják

a) a megállapodás egy-egy eredeti példányát a miniszternek és - a 21. § (1) bekezdés *b)* pontjában foglalt eljárás lefolytatását kezdeményező kérelem benyújtásával egyidejűleg - az ÁRMB-nek;

b) az ÁPB-ben való, 6-8. § szerinti részvétel és - erre vonatkozó megállapodás hiányában - a 12. § (1) bekezdésében foglalt jogosultságok megállapításához szükséges érdekképviselői adatokat - a 21. § (1) bekezdés *a)* pontjában foglalt eljárás lefolytatását kezdeményező kérelem benyújtásával egyidejűleg - az ÁRMB-nek.

(5a) Ha a (3) bekezdés szerinti megállapodást az érdekképviselők az aláírástól számított 15 napon belül nem küldik meg a miniszternek és az ÁRMB-nek, az ÁRMB az eljárás lefolytatását kezdeményező kérelmet visszautasítja.

(6) Az (5) bekezdés *a)* pontja szerint megküldött megállapodást a miniszter hivatalos lapjának soron következő számában végzésben közzé kell tenni.

(7) Az ÁPB létrehozásáról szóló megállapodás nem jön létre, valamint az ÁRMB eljárás lefolytatását kezdeményező kérelmet érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani, ha azok bármelyikét az ÁPB létrehozását kezdeményező, illetve a részvételi szándékát bejelentő valamennyi érdekképviselő nem írta alá.

(8) Az (1)-(6) bekezdésben foglaltakat kell alkalmazni akkor is, ha egy már létrejött ÁPB tevékenységi területét valamely további nemzetgazdasági ágira, ágazatra, alágazatra, szakágazatra kiterjeszti.

(9) Az ÁPB az ÁRMB 21. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján meghozott határozata véglegessé válásának napján jön létre.

10. § (1) Az ÁPB-hez megalakítását követően tagként csatlakozhat minden ágazati munkáltatói érdekképviselő, illetve ágazati szakszervezet, amely megfelel az e törvényben előírt feltételeknek.

(2) A csatlakozás feltétele, hogy az ágazati érdekképviselő e szándékát írásban jelezze az ÁPB-nek, valamint - a tagság feltételeinek igazolásához szükséges adatokkal - az ÁRMB-nek, és ez alapján az ÁRMB megállapítsa a jogosultság fennállását.

11. § (1) Az ÁPB megszűnik, ha

a) tagjai megállapodnak megszűnésében,

b) a működési területére tartozó valamennyi ágazatot törlik a Gazdasági Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszeréből (a továbbiakban: TEÁOR),

c) az egyik oldalon valamennyi ÁPB-tag tagsága megszűnik, vagy

d) a 8. §-ban foglalt esetben a munkáltatónál vagy munkáltatóknál foglalkoztatottak száma az ágazatban munkaviszonyban állók létszámának nyolcvan százaléka alá csökken,

e) a 21. § (4) bekezdés *a)* pontja szerinti eljárás iránt kérelem benyújtására nem kerül sor.

(2) Az érdekképviselő ÁPB-tagsága megszűnik, ha

a) az érdekképviselő jogutód nélkül megszűnik,

b) az érdekképviselő az ÁPB-ből kilép,

c) az érdekképviselő az adott ágazatban megszünteti érdekképviselői tevékenységét, vagy

d) valamely, az érdekképviselőnek minősüléshez, illetve az ÁPB-ben való részvételhez előírt feltételnek nem felel meg.

(3) Az ÁPB, illetve az ÁPB-tagság megszűnését az ÁRMB állapítja meg, a megszűnés az ÁRMB határozatának véglegessé válásával következik be.

Az ágazati párbeszéd bizottság működése, a tagok jogai

12. § (1) Az ÁPB tagjai - eltérő megállapodás hiányában - a következő jogosultságokkal rendelkeznek:

a) kizárólag tanácskozási joggal rendelkezik az az ágazati érdekképviselő, amely az 1., illetve a 2. számú mellékletben meghatározott szempontok alapján nem szerzett legalább 10 pontot, ideértve azt az esetet is, ha a mellékletekben szereplő szempontok szerinti megmértetését nem kérte;

b) döntési (szavazati) joggal rendelkezik az az ágazati érdekképviselő, amely az 1., illetve a 2. számú mellékletben meghatározott szempontok alapján legalább 10 pontot ért el.

(2) Reprezentatív

a) az az ágazati szakszervezet, amely az 1. számú mellékletben 1-3. sorszám alatt,

b) az az ágazati munkáltatói érdekképviselő, amely a 2. számú mellékletben 1-4. sorszám alatt szereplő szempontokra együtt legalább 10 pontot kapott.

13. § (1) Az ÁPB működését a jogszabályok keretei között maga határozza meg. Ennek keretében írásban kell megállapítani:

a) az ÁPB konzultációs és döntéshozatali eljárását,

b) az ÁPB oldalait, illetve az egyes tagokat a 12. § (1) bekezdése alapján megillető jogosultságokat,

c) az oldalakon belüli szavazás rendjét vagy a (2) bekezdés szerinti szavazási rend alkalmazását,

d) az ÁPB szervezetét, tisztségviselőit.

(2) Ha a felek másként nem állapodtak meg az (1) bekezdés *c)* pontjában foglaltakat illetően, az oldal álláspontjának azon, döntési joggal rendelkező ágazati érdekképviselők álláspontja tekinthető, amelyek az 1., illetve a 2. számú mellékletben szereplő szempontok szerint valamennyi, az oldalon döntési joggal rendelkező ágazati érdekképviselő által megszerzett pontszám kétharmadát együttesen megszerezték.

[...]